

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМ ПРОСТОРОМ МІСТА

Радіонова Л.О., канд. філос. наук, доцент
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

На теперішній час стадії формування товариства, життя людей, як виявляється, все без виключення пов'язано з містом. Безпосередньо місто в концентрованому варіанті відображає ті громадські рухи та труднощі, які ріднять або виділяють різноманітні державні та громадські концепції.

В наш час соціальний простір – це місце, в якому стикаються думки населення, що у свою чергу, призводить до підйому напруженості і громадських інцидентів та конфліктів. Відвертання і вирішення таких інцидентів вважається серйозним практичним завданням для адміністрації любого міста [1]. Вирішення цих питань повинно базуватися на певній дослідницькій базі, що відбиває стан і динаміку соціальних стосунків в просторі сучасного міста. Звідси питання методології дослідження соціального простору стають все більш затребуваними.

Міста являють собою особливий вид організації соціального простору, який, в свою чергу, характеризується територіальною стійкістю, підсумком якого вважається проектування стабільних ідентифікаційних моделей для міського населення. Це дає можливість їм за допомогою стійких мереж прихильностей аналізувати про «рідне» та «чуже», «своє» також «чуже». Міста, залучені під міграційні потоки, вважаються активними місцями, що дозволяють закріплювати непрості концепції взаємодії «свого» та «чужого».

Одним з перших, хто заговорив про такий наслідок міського способу життя, як зниження вірогідності особових контактів одночасно із зростанням частоти контактів був М. Вебер. Він виділив економічні ознаки міста, принципи його функції, дав аналіз соціокультурних передумов його становлення. Ф. Тенніс відмічав, що для міст властиві «громадські» стосунки, ґрунтовані на раціональних договірних початках. Незважаючи на велику кількість населення, людина ще відчуває себе самотньо в більшій мірі, ніж в невеликих поселеннях. Стосунки між людьми не мають цільного зв'язку. Ідея, що збільшення контактів міняє їх якість також у своїх роботах трактує і Зиммель. Раціоналізм, байдужість, замкнутість і відособленість – характеристики міжособистісних стосунків в місті.

Спроби відтворити соціальний простір були вживані П. Сорокіним, Р. Декартом, Т. Гоббсом, Г. Лейбніцом, Ф. Ратцелем, Г. Зиммелем, та ін., але на жаль, цілої концепції не існувало. Поняття «Соціальний простір» впровадив Ф. Тенніс. В цей же період Г. Зиммель написав окрему роботу «Соціологія простору», в якій визначає соціальний простір, як нерухому форму, існуючу лише завдяки енергії діяльності суб'єктів. Якщо проаналізувати всі думки щодо цієї теорії, то, загалом, необхідно відзначити, що майже в усіх роботах присутні абсолютно різноманітні підходи до судження соціального простору, в яких

ґрунтуються також інноваційні поняття про соціальний простір міста, і, як результат, дослідники фіксують відповідні єдині фактори задля збереження єдності теорії: головними структурними компонентами громадського місця вважаються суспільні взаємодії, в основі яких створюються громадські взаємини зв'язку. Загалом, теорія слугує основою для розвитку публічного простору міста. Вона сприяє створенню нових різноманітних функцій, які, в свою чергу, слугуватимуть місцем збору людей різних вікових категорій, різних поглядів, інтересів, які мають вибір залишатися наодинці з собою, чи долучитися до суспільної думки.

Ще однією важливою теорією є теорія, над якою працювали Рональд Сміт та Валері Лазні. Це теорія символічного інтеракціонізму. У ній автори виділяють «архітектуру» як дисципліну, що має справу не з природними утвореннями, а з різними спроектованими і створеними фахівцями штучними формами: будівлі, обмеження простору – парки, архітектурні ансамблі, об'єкти, а також численні елементи архітектурного дизайну. Ще з основників символічного інтеракціонізму відокремлюють Джорджа Герберта Міда, так як він розглядає окремий аспект в дискусії – про взаємини індивідуума з матеріальним середовищем. Г. Мід підкреслює, що оскільки будівлі – це не тільки функціональні об'єкти, але і значущі символи, які мають значення, однаково розуміються акторами комунікацій, їх сукупність може трансформуватися в «узагальнене інше» і, таким чином, бути одним із засобів комунікації суспільства. Мід відзначає можливість розвитку особистості під дією навколишнього середовища, наповненою значущими символами. Він трактує взаємодію об'єктів і індивідуумів наступним чином: «Будь-які об'єкти або їх набори, одухотворені або неживі, будь це люди, тварини або просто матеріальні об'єкти, - все те, стосовно чого він [чоловік] здійснює певні дії або те, що викликає в ньому відповідну реакцію, з соціальної точки зору являє собою елемент якоїсь загальної сутності; приймаючи на себе роль цього «узагальненого іншого», людина стає об'єктом пізнання для самого себе і, таким чином, розвивається як особистість або соціальна істота» [2, с. 125-126].

Дослідники Сміт і Бані відзначають, що «архітектура - це, в деякому роді, «ми самі», адже вона не тільки відображає наші думки, емоції і вчинки, але і робить на них певний вплив. Викликає чималий подив існуюча в середовищі професійних дослідників тенденція ігнорування значущості штучно створеного матеріального оточення відповідних областей академічного інтересу «даності». Необхідно відродити підхід, розроблений такими класиками як Зиммель, Парк, Г. Мід, Гофман і Хоманс. Вони переконливо продемонстрували важливість матеріальних форм в суспільному житті.

Список використаних джерел:

1. Радіонова Л. О., Радіонова О. М. Публічний простір міста versus право на місто / «Перспективи. Соціально-політичний журнал». № 1. 2020. С. 115-121.
2. Мід Дж. Г. Дух, самість і суспільство. З точки зору соціального біхевіориста. К. : Український центр духовної культури, 2000. 374 с.